

Gerry van der List
over de rancune
van **Pieter Omtzigt**

Hoe **geïmplanteerde
chip** ziekenhuis tipt
bij hartstoornis

DRAMA JEUGDZORG

► **1 op 10** kinderen
ontvangt al zorg

► Kosten – jaarlijks
5,5 miljard euro –
rijzen de pan uit

► **Gemeenten** betalen
voor allerlei gekkigheid

► **Probleemkinderen**
zijn de dupe

**VERHAAL
VAN DE WEEK**

Kinderen van de rekening

Moeten veilig opgroeien. Gemeenten te regelen. In de praktijk betalen ze allerlei voor hun echte probleemkinderen de dupe.

Eric Vrijsen

Graphics Ruud Deijkers, Jelrik Atema

Jaarlijks geven de gemeenten zo'n 5,5 miljard euro uit aan jeugdzorg. Er zijn 45.000 hulpverleners actief. De resultaten van die enorme inspanning zijn twijfelachtig. Althans, er wordt geklaagd, want vooral de moeilijke gevallen worden als een hete aardappel van de ene instantie naar de andere zorgaanbieder doorgeschoven.

'Het record,' zegt CDA-Kamerlid René Peters (45), 'is dertig hulpverleners en zeven *case managers* voor één gezin. Voor die kinderen is dat de hel.'

Gemeenten zeggen dat ze bezwijken onder de kosten. Een meisje met anorexia kost al snel een ton per jaar. Een onhandelbare puber die in een tehuis moet worden geplaatst, kost minstens 375 euro per dag. Dat komt neer op bijna anderhalve ton per jaar. Sommige therapieën kosten meer dan het dubbele. Niemand weet of het helpt. Maar gaat het onverhoopt mis, dan hadden zoveel instanties en professionals een rol, dat er géén zondebok valt aan te wijzen.

Gemeenten schrikken van de kosten van de 'zware gevallen' en willen daarom preventief kinderen helpen. Als je er snel bij bent, loopt het niet uit de hand en vallen de kosten mee. De gemeentebesturen houden de jeugdzorg daarom 'laagdrempelig'. Ouders en pubers moeten liefst zelf kunnen kiezen wat ze nodig denken te hebben.

In de regio Amsterdam kunnen ze de

website ikzoekjeugdhulp.nl gebruiken. Met een paar muisklikken belanden ze in een soort catalogus van 239 zorgaanbieders, die allemaal beweren het beste voor te hebben met peuters, kinderen, pubers en jongvolwassenen.

De een is gespecialiseerd in 'trotsontwikkeling', een ander legt zich toe op jongeren met een Afrikaanse achtergrond, een derde bekommert zich vooral om kinderen van wie de ouders in scheiding liggen, een vierde biedt een tien-daagse training aan met de 'psychosociale hulphond', een volgende haalt je 'samen uit de knel' en bij weer een ander zit je 'straks weer lekker in je vel'.

Nadat er dit voorjaar berichten verschenen over zorgaanbieders die ruim 40.000 euro omzet per hulpbehoevend kind draaiden door ze paarden te laten knuffelen, verdwenen de paardenfluisteraars op miraculeuze wijze uit de catalogus. Wel zijn er nog genoeg specialisten voor hoogbegaafde kinderen, ongewenste zwangerschappen, logeerpret, dysfatische ontwikkeling (het kind begrijpt veel meer dan het zelf onder woorden kan brengen) en mindset-training.

Sommige kantoortjes zwelgen in 'integratieve aanpak' en '*mental heroes*'. Anderen beperken zich tot hun Arabische naam zonder enige toelichting. Er zijn er ook die opgetogen melden: 'Bij ons geen stoffige psychologen!'

Zo'n catalogus wekt argwaan. Com-

merciële partijen prijzen hun expertise aan als waspoeder in een STER-spotje. Geen probleemgezin kan uit de voeten met dit ruime aanbod en dat lijkt ook de bedoeling. Arge-loos vallen ze ten prooi aan de 'sociale cowboys' van het winstbejag. Het is een wildwestmarkt.

Geen misverstand. In de jeugdzorg werken tienduizenden hulpverleners keihard om kinderen uit de sores te halen. Volgens ingewijden komen veel kinderen er dankzij professionele hulp weer bovenop. Gelukkig!

Maar het stelsel deugt niet. Het is zo excessief dat het een karikatuur van zichzelf wordt. In sommige steden loopt één op de zeven jongeren bij de jeugdzorg. Tien jaar terug was dat één op de twintig. Tegelijkertijd, zegt jeugdzorgdeskundige Adri van Montfoort (65), duurt het door personeelstekorten gemiddeld acht maanden voordat een gezinsvoogd wordt benoemd voor een kind in een noodsituatie. 'Soms wordt zeven keer een tijdelijke voogd benoemd.'

Hoe heeft het zover kunnen komen? Misschien leidt de traditie van charitas en kerkelijke hulp aan kinderen in barre omstandigheden nog altijd tot een blijvende versnippering van hulpinstanties. Goede intenties zijn vaak doorslaggevend dan puike resultaten. Eind negentiende eeuw waren er al pleidooien van de Maatschappij tot Nut van het Algemeen om de hulp aan kinderen en probleemgezinnen beter af te stemmen en per huishouden slechts één hulpverlener aan te wijzen, anders wisten die arme drommels niet waar ze aan toe waren.

In 2001 werd aan het Veluwemeer bij Strand Nulde de romp gevonden van een vermoorde peuter. Het hoofdje van het meisje werd later aangetroffen in de Nieuwe Waterweg. Het hele land keek geschokt naar de compositiebeeltenis die de politie had gemaakt van 'het meisje van Nulde'. Maanden later werd het kind geïdentificeerd als de 4-jarige Rowena Rijkers. De vriend van haar moeder bekende dat hij het meisje had mishandeld en doodgeschoten.

Hij en de moeder werden veroordeeld, maar voor de publieke opinie was dit niet genoeg. Waarom hadden hulpverleners dit afschuwelijke onheil niet kunnen voorkomen?

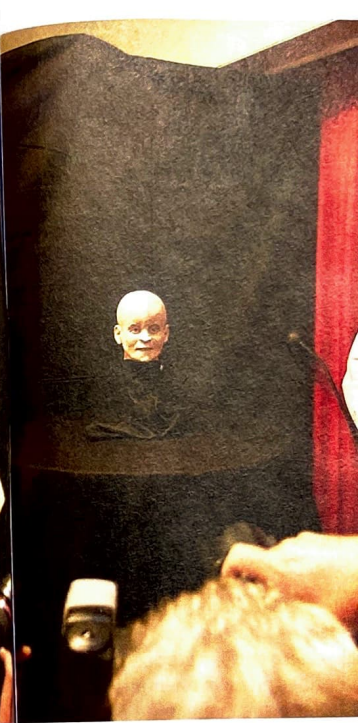
'Dertig hulpverleners en zeven case managers op één gezin. Dat is het record'

Voorheen was de zorg voor kwetsbare en verwaarloosde kinderen een taak van de rijksoverheid die het beleid vooral liet uitvoeren door de regionale Raden van Kinderbescherming. Maar die kregen vanaf de jaren zeventig steeds meer kritiek: te afstandelijk, te regentesk, te weinig oog voor de jongeren zelf. Yvonne Keuls beschreef later in *Jan Rap en z'n maat* hoe probleemkinderen op de alternatieve manier moesten worden getroost. Je moest ze als 'zwerfkatten' aanhalen, knuffelen, desnoods bij ze in bed gaan liggen.

Met de Wet op de Jeugdhulpverlening (1989) en de Wet op de Jeugdzorg (2005) werd de hulp een aangelegenheid van de provincies. Zij lieten de regionale Bu-

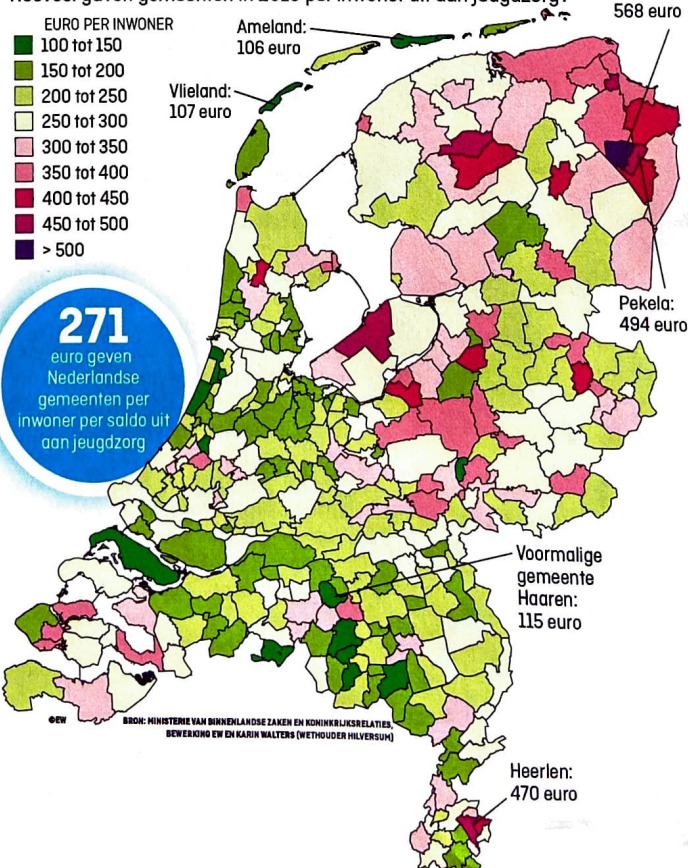

Koen Suyk/ANP

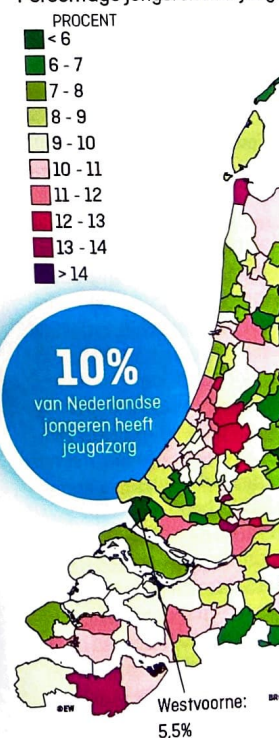
Grote kostenpost

Hoeveel gaven gemeenten in 2019 per inwoner uit aan jeugdzorg?

Veel problemen in

Percentage jongeren met jeugdzorg

De politie toont een beeltenis van 'het meisje van Nulde'

Robin Utrecht/ANP

Iedereen reageert geschokt op kindermoorden. Maar kan de overheid er iets tegen ondernemen?

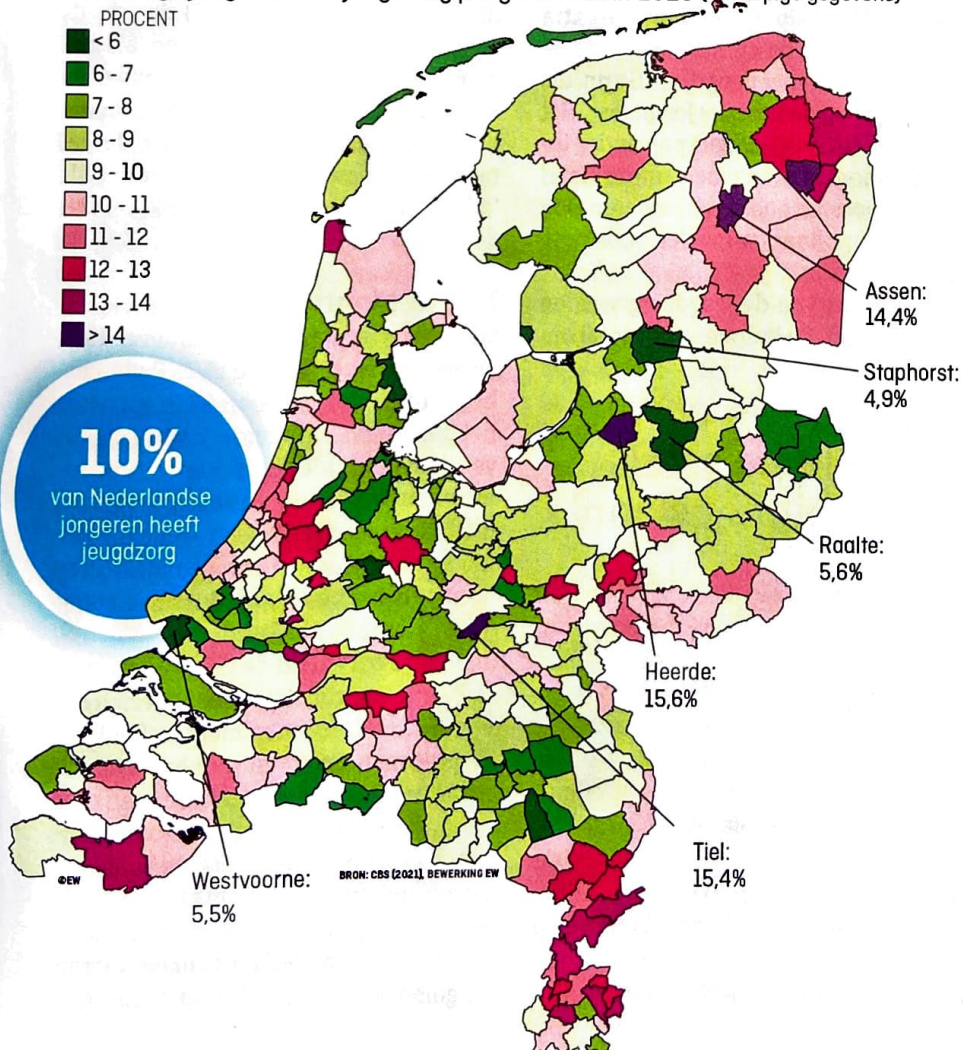
Veel problemen in Groningen en Limburg

Percentage jongeren met jeugdzorg per gemeente in 2020 (voorlopige gegevens)

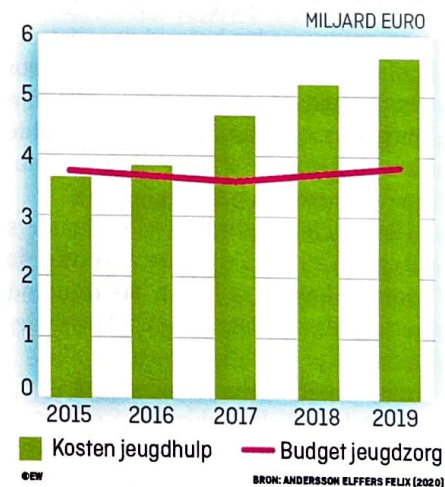
10%

van Nederlandse jongeren heeft jeugdzorg

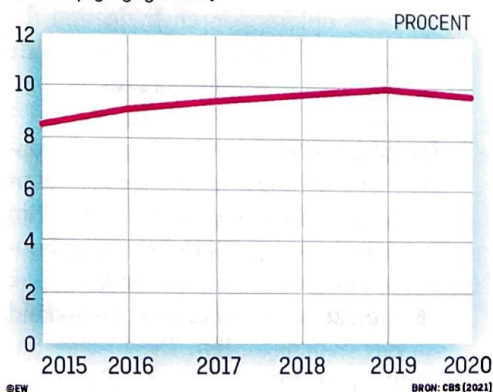
1,8 miljard tekort in 2019

Budget en werkelijke kosten jeugdzorg

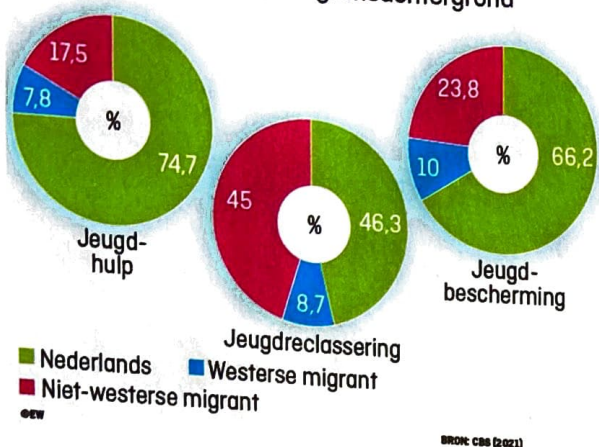
Eén op tien

Percentage jongeren met jeugdzorg (voorlopige gegevens)

Vaak migrant

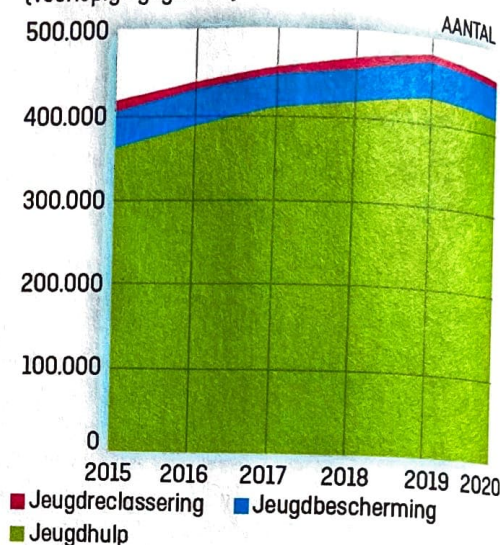
Gebruik jeugdzorg naar migratieachtergrond

Jongeren maken soms van meer dan één type jeugdzorg gebruik. De optelsom is daarom iets hoger dan het aantal jongeren in de jeugdzorg als geheel.

Lichte daling in 2020

Aantal jongeren met jeugdzorg (voorlopige gegevens)

reus Jeugdzorg bepalen welke bijstand de kinderen kregen. Met een indicatiestelling konden kinderen dan terecht bij een ideële of commerciële hulpverlenende instantie. De Bureaus Jeugdzorg waren ook meldpunt voor kindermishandeling en regelden de jeugdreclassering.

Een deel van de zorg kwam via een verwijzing door de huisartsen terecht bij de Jeugd GGZ (Geestelijke Gezondheidszorg) om te worden betaald door het ziekenfonds. En niet alle hulp kwam voor een vergoeding in aanmerking. Wie zijn kinderen met paarden of honden wilde laten dollen, moest dat zelf maar betalen.

Provinciebestuurders, wethouders van grote steden en directeurs van de Bureaus Jeugdzorg lagen voortdurend met elkaar overhoop over tekortschietende hulp, wachtlijsten, te trage voogdijregelingen of te drastische uithuisplaatsingen. Continu ophef over directeurs die met een gouden handdruk werden ontslagen, interimmanagers met topsalarissen, uitzendkrachten die het werk moesten opknappen en budgetten die overal terechtkwamen behalve bij de hulpbehoevende kinderen zelf.

In 2004 werd het land opnieuw opgeschrikt door een dramatische kindermoord. Een stel uit Alphen aan den Rijn werd in de bossen bij Holten aangehouden en de politie vond in de kofferbak van de auto een kinderlijkje, gewikkeld in een douchegordijn. De 3-jarige Savanna was met een washandje in de

mond in een doos onder het bed gepropt en gestikt, waarna moeder en stiefvader het kindje ergens in de bossen wilden begraven. Hartverscheurend ellendig. Opnieuw die collectieve reflex: dit kan niet, dit moet de overheid uitsluiten.

Toen in 2006 het kabinet-Balkenende IV aantrad, kwam er een speciale minister voor Jeugd en Gezin. André Rouvoet (ChristenUnie) stond borg voor een extra beleidsinspanning en introduceerde de lokale Centra voor Jeugd en Gezin als aanvulling op de Bureaus Jeugdzorg. Het idee was dat de overheid preventief ingreep. Voordat problemen uit de hand liepen, moesten ouders of kinderen zich bij de centra kunnen melden voor hulp en goede raad.

De kosten van de jeugdzorg werden almaar hoger. De hulpvraag – vooral on-

De gevleugelde kreet van de gemeentebobo's: 'Als we het maar binnenslaan'

der migranten (zie 'Vaak migrant' op deze pagina) – was aan het uitdijen, maar door vroegtijdig hulp te bieden, konden ernstige situaties worden voorkomen en zou geld worden bespaard. Althans dat was de bestuurlijke reactie. Vooral gemeenteraadsleden, wethouders en burgemeesters redeneerden in die trant: laat ons het nou doen! Haal de jeugdzorg weg bij de provincies, want gemeenten kunnen het veel beter. Hoe dichterbij de burger, des te adequater en doelmatiger is de hulpverlening.

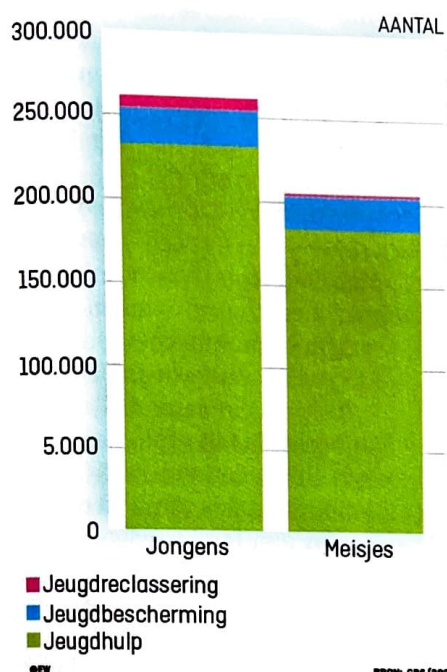
In plaats van te discussiëren over praktische tekortkomingen in de jeugdzorg, schakelden lokale bestuurders, gedeputeerden, Kamerleden en minister naar de hogere versnelling van de stelsel-discussie. Maar minister en vicepremier Rouvoet hield vast aan de Bureaus Jeugdzorg, ook al wilden de gemeenten daar van af en drong de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) zich steeds meer op. Pas in zijn nadagen als bewindsman ging Rouvoet overstag. In april 2010 besloot de toen demissionaire minister dat de jeugdzorg naar de gemeenten moest, al verpakte hij dat als 'advies' aan het parlement. De kogel was door de kerk.

Een wetsontwerp liet nog drie jaar op zich wachten. Het kabinet-Rutte I kwam er niet aan toe. De VVD/PvdA-coalitie Rutte II trok het voorstel in 2013 door het parlement. De Jeugdwet werd in 2015 van kracht en tot blijdschap van de gemeenten werden de Bureaus Jeugdzorg terzijde geschoven. Geen indicatiestellingen meer, de jeugdzorg moest geen drempels hebben, want daarmee kon je op den duur kosten besparen.

In juni 2013 hield de VNG een congres in Zwolle waarbij de gemeenten zich met een Noord-Koreaanse meerderheid van 98 procent uitspraken voor hun volledig zelfstandige rol in de jeugdzorg (en trouwens ook andere zorg). De provincies mochten zich er niet meer mee bemoeien en de ministeries mochten alleen nog het benodigde geld overmaken. Het budget was toen 3,55 miljard euro, maar doordat de gemeenten luidkeels riepen dat ze al-

Meer jongens

Gebruik van jeugdzorg naar geslacht

les beter konden, roomde het kabinet het af naar 3,43 miljard. De gemeenten protesteerden, want op korte termijn konden de kosten tijdelijk iets toenemen om pas naderhand te dalen. Dus gaf het kabinet eenmalig 330 miljoen extra en zouden de budgetten pas vanaf 2015 jaarlijks met 5 procent dalen. Precies zoals de gemeenten zichzelf en iedereen hadden wijsgemaakt: ooit wordt het goedkoper.

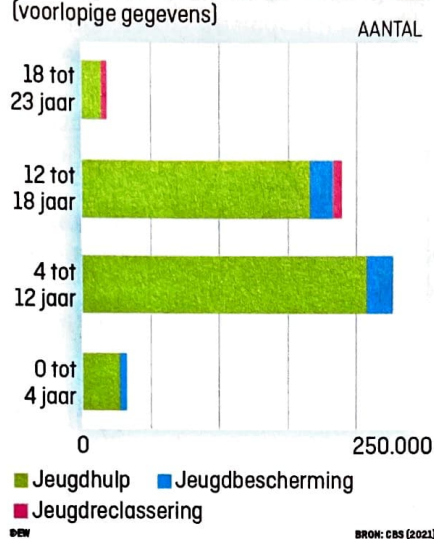
De gevleugelde kreet van VNG-bestuurders, burgemeesters en wethouders was: 'Als we het maar binnenslaan!' Zo overtuigd waren de bobo's van het eigen kunnen dat ze in de nieuwe Jeugdwet (2015) lieten opnemen dat er niet een recht op jeugdzorg moest komen, maar dat zij de plicht hadden om jeugdzorg te verlenen.

Dat kwam neer op een aanzienlijke uitbreiding van de jeugdhulp. Ouders en kinderen mochten voortaan hulp eisen en de gemeente moest daaraan tegemoetkomen. In plaats van een indicatiestelling door het Bureau Jeugdzorg, moest er een 'keukentafelgesprek' komen om te bepalen welk 'maatwerk' er moest worden geleverd (zie 'Jeugdzorgjargon' op deze pagina).

In 2013 was er opnieuw een vreselijk familiedrama. Ruben

Leeftijdverdeling

Aantal jongeren met jeugdzorg in 2020 (voorlopige gegevens)

(9) en Julian (7) uit Zeist leden al vijf jaar onder de vechtscheiding van hun ouders. De alimentatie en de omgangsregeling riepen telkens conflicten op en tien instanties waren in de weer met het gezin. De jongetjes werden vermoord gevonden in een duiker bij een sloot in Doorn. De vader had zichzelf om het leven gebracht. De burgemeester van Zeist zei op televisie dat er gelukkig een einde zou komen aan dit soort hemeltergende noodsituaties, want de jeugdzorg werd een gemeentelijke taak.

'Ik zat met gekromde tenen naar hem te luisteren,' zegt Van Montfoort, die sinds 1979 werkzaam is in de jeugdhulpverlening en in de branche geldt als de absolute deskundige. 'Hoe kon zo'n burgemeester dat nou zeggen? Natuurlijk moet iedereen alles doen om zulke drama's te voorkomen, maar niemand kan ze gegarandeerd uitbannen. De Inspectie Jeugdzorg concludeerde later dat de hulpverleners in dit geval weinig kon

Jeugdzorgjargon

De jeugdzorg strooit met uiteenlopende hulpverleningsmethoden, maar de overkoepelende ideologie is dat je jongeren met zachte drang gedragsverbetering bijbrengt. Ingrijpen is nodig, al moet je jongeren in de waan laten dat ze hun eigen keuzes maken. Je moet de jeugd niet dwingen, maar *nudgen*. Gaandeweg merken ze dan wat goed voor ze is.

Laat je zaken op hun beloop, dan escaleren de problemen en wordt een oplossing kostbaarder. *Vroegsignalering* is geboden.

Hulp mag niet van veraf komen, maar moet juist van zo dichtbij mogelijk worden geboden. Te beginnen met de *nuldelijns*. Daarmee worden de ouders van de kinderen bedoeld, die zich dus door de onzichtbare hand van de hulpverlening laten sturen. Na de nuldelijns komt de 'eerstelijns': de hulp van huisarts en consultatiebureau.

Gemeentelijke jeugdzorgers willen autonoom zijn en laten zich liever niet sturen door Haagse of provinciale richtlijnen. In jargon heet dit: *maatwerk*. Dat klinkt ambachtelijk, maar het betekent dat de dienstdoende ambtenaar beslist. Een term die hiervoor ook wel wordt gebezigd, is *keukentafelgesprek*. Dan hangt de geboden hulp niet af van enige circulaire of richtlijn, maar is het de zorgbeambte die in gesprek met de nuldelijn een hulptraject definieert.

Omdat harde normen ontbreken en per gezin soms grote aantallen hulpverleners worden ingeschakeld, moeten speciale employés de diverse hulpactiviteiten op elkaar afstemmen. Zij heten *regisseur*, *gezinsregisseur* of *casemanager* en mogen meestal niet zelf hulp verlenen. Als op een zeker moment zoveel hulpverleners en regisseurs een gezin bijstaan dat iedereen het overzicht kwijtraakt en de radeloze gezinsleden afhaken, wordt een *doorbraaktafel* gehouden. De professionals vergaderen dan net zolang met elkaar tot ze gezamenlijk een richting hebben bepaald.

Gemeenten zijn zo overtuigd van hun vroegtijdige aanpak, dat ze spreken over een *boeggolf*. De praktijk is dat de kosten alleen maar oplopen sinds de gemeenten zich met de jeugdzorg bemoeien. In plaats van preventief te opereren, wakkeren zij de hulpbehoefte aan.

Volgens de gemeenten is dit gezichtsbedrog. Het gaat om slechts een tijdelijke kostenverhoging. De kosten nemen eerst even toe, maar later volgen besparingen, zoals de boeggolf veroorzaakt door een schip ook weer snel vervlakt.

worden verweten. Maar dat was dan weer niet de opening van *Het Journaal*.'

In het jeugdzorgstelsel zwaaien de regionaal samenwerkende gemeenten de scepter. Van kostenbesparing is nog niks terechtgekomen. Jaarlijks wordt zo'n 5,5 miljard uitgegeven. De gemeenten zeggen dat ze onder de financiële last bezwijken en dat ze zwembaden of bibliotheken moeten sluiten om de verplichte zorg te blijven leveren.

Ze willen 1,7 of nog liever 1,9 miljard van het kabinet. Een 'arbitragecommissie' bepaalde onlangs dat de gemeenten de financiële nood aan zichzelf te wijten hebben, maar dat het kabinet toch financieel moet bijspringen.

Hoe dat afloopt, moet nog blijken. De jeugdzorg ging vorig jaar over van CDA-minister Hugo de Jonge – die het te druk had met coronabestrijding – naar ChristenUnie-staatssecretaris Paul Blokhuis. Definitieve besluiten laten nu op zich wachten, want de bewindslieden zijn de-missionair. Maar als een nieuw kabinet de tekorten wil bijpassen, wordt er aan de oorzaak van de financiële malaise

niks gedaan en ontstaan er binnen de kortste keren opnieuw grote tekorten.

CDA-Kamerlid René Peters heeft als leraar middelbaar onderwijs, school-directeur, interimmanager en wethouder in Oss zo'n 25 jaar ervaring met de jeugdzorg. Hij maakte een podcast op basis van interviews met dertig (ervarings)deskundigen en schreef er een boekje over: *Zorgen om Jeugdzorg*.

'De gemeenten maakten van de jeugd-

'Hoe kon de burgemeester dat zeggen? Niemand kan zulke drama's uitsluiten'

zorg een soort pinautomaat,' zegt Peters. Ze wilden geen indicatiestellingen en daarom gaven ze mensen onmiddellijk toegang tot hulpverleners. Gemeenten sloten met talloze commerciële hulpverleners contracten, waardoor een soort persiflage op marktwerking is ontstaan, alles op kosten van de gemeenschap.

Private beleggingsmaatschappijen nemen inmiddels hulpverleners over. Er gaan verhalen over hulpbehoevende jongeren die zogenaamd als therapie onbetaald werken op veehouderijen. Ge-fluisterd wordt dat criminele bendes de jeugdzorg hebben ontdekt.

En er is gekkigheid. Er zijn bedrijven die zich presenteren met een Nieuw-Zeelands Maori-therapie. Wat die inhoudt? De hulpverlener schakelt ooms en tantes van de hulpbehoevende jongere in, want van de Maori's is bekend dat ze ook alles binnen de familie oplossen.

In Nederland was het tot 1987 wettelijk verplicht om advies aan familieleden te vragen. Nu is dat kennelijk een marketingtruc. Je moet er niet aan denken dat een slachtoffer van loverboys of een meisje met anorexia in de val loopt van gladde praatjesmakers.

Peters spreekt zich niet uit over specifieke behandelmethoden, maar vindt wel: 'Uit alle onderzoeken blijkt dat we steeds meer kinderen een etiket opplak-

ADVERTENTIE

De **Heihorsten**
Bungalowpark

Opening
zomer 2021!

Meld u aan
voor de open dag
op za. 26 juni

Verkoop fase 2
gestart

- ✓ Traditioneel gebouwde vakantiehoeves
- ✓ Gevarieerd aanbod aan types en luxe opties
- ✓ Alles tot in detail geregeld, van verhuur tot beheer

- ✓ Vast en gegarandeerd rendement mogelijk
- ✓ Professionele verhuurpartner: Roompot

Prijzen vanaf € 227.600,- v.o.n. ex BTW

Interesse? Bezoek onze website voor aanvullende informatie en openingstijden!

parkdeheihorsten.nl Telefoon: +31 (0) 493 745 467

Roompot

Let op! U belegt buiten AFM-toezicht. Geen vergunningplicht voor deze activiteit.

ken, steeds meer kinderen lichte hulp bieden en ze steeds langer in de hulp houden. Dat is onbetaalbaar en het gaat ten koste van kinderen met ingewikkelde problematiek.'

De gemeenten doen weinig om het kaf van het koren te scheiden, want die willen een 'open huis' en een 'systeem zonder drempels', omdat ze nog steeds denken dat je eerst de lichte problemen moet aanpakken en daarmee voorkomt dat opgroeiende kinderen steeds grotere moeilijkheden ondervinden en extra kostbare therapieën moeten ondergaan.

Sommige hulpverleners melden op hun website dat ouders zich niet eerst bij de gemeentelijke wijkteams moeten melden. Nee, naar de huisarts! Die heeft immers weinig tijd en verwijst sneller door. Sommige commerciële bureaus hebben een psychiater in dienst, die cliënten direct naar het eigen bureau kan verwijzen. Andere bureaus werven op scholen.

René Peters vertelt over 'fysiotherapeuten die kinderen leren hoe ze een pen moeten vasthouden' en over 'allerlei leerproblemen die op de jeugdzorg worden geschoven'.

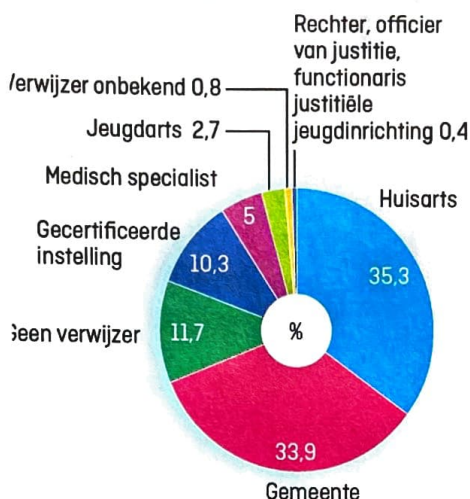
In pakweg tien jaar is het aantal hulpverlenende instanties en bedrijven toegenomen van zeventig naar zesduizend. Budget van de jeugdzorg stroomt naar bureaus die scholieren met dyslexie en dyscalculie helpen, want als de gemeente betaalt, hoeven ouders daar niet voor op te draaien. Problemen op school, ADHD, concentratieproblemen – de gemeenten hanteren zo'n ruime definitie van jeugdproblemen dat eigenlijk alles onder hun zorg valt. Het is een bureaucratisch bedrog en je zou bijna met leedvermaak vaststellen dat de gemeentebezuursers zichzelf ermee in de vingers snijden. Maar uiteindelijk is het toch de belastingbetaler die ervoor opdraait.

De ruim veertigduizend hulpverleners staan steeds meer onder druk. De politiek wekt hoge verwachtingen, maar als zich een gezinsdrama ontrolt, trekt dat steeds meer aandacht en wijzen de media beschuldigend naar de falende jeugdzorg.

'Er is angst,' zegt Van Montfoort. Hij is plaatsvervangend rechter en adviseur van gemeenten in het sociale domein. In zijn regio zet hij

Verwijzers

Wie verwijzen jongeren door naar hulp?

GEW

BRON: CBS (2021), BEWERKING EW

zich in voor hulp aan probleemgezinnen. Hij vertelt over een gemeentebestuurder die voor één gezin vier hulpverlenersbeschikkingen verstrekke. Maar de moeder en de kinderen werden daarvan onrustig. Die wilden hooguit één zorgverlener over de vloer. 'Ja, maar als er iets mis-

Van de tekorten komt 0,5 miljard doordat ze zich indekken tegen kritiek

gaat,' verdedigde de gemeentelijk medewerkster zich, 'dan wil ik kunnen aantonen dat ik al het mogelijke heb gedaan.'

Van de 1,5 miljard euro die de jeugdzorg tekortkomt, heeft zeker 0,5 miljard hiermee te maken, zegt Van Montfoort: medewerkers die zich indekken tegen eventuele kritiek op hun beslissingen.

Voorheen schakelde de buurtagent nog weleens een maatschappelijk werker in. 'Dan gingen agent Jan en sociaal werker Hermien op bezoek bij een gezin,' vertelt Van Montfoort. Maar de re-

gels zijn veranderd en de politie moet alle vermoedelijke gevallen van kindermishandeling of kinderverwaarlozing melden bij de instantie Veilig Thuis.

Dat gebeurt zo'n vijftigduizend keer per jaar. Binnen vijf dagen moet Veilig Thuis 'triage' plegen en binnen zes weken moet hulp worden geboden. In meer dan de helft van de gevallen – volgens Van Montfoort zelfs in bijna acht op de tien gevallen – verwijst Veilig Thuis de zaak terug naar het lokale wijkteam van wijkagent en maatschappelijk werker.

Het budget van die organisatie stijgt jaarlijks met zo'n 20 procent. Van Montfoort: 'Dit is de duurste rotonde van Nederland.' Organisatieadviesbureau Berenschot berekende in 2019 dat 29 procent van het jeugdzorgbudget opging aan 'coördinatie' van de hulpverlening en dus niet aan de hulpverlening zelf.

Ondanks de vele jeugdzorgmiljarden en drie veldslagen tussen Rijk, provincies en gemeenten om een stelselherziening, blijft één treurig cijfer merkwaardig constant. Elk jaar worden elf of twaalf kinderen bij gezinsdrama's vermoord. Soms zijn het er gelukkig slechts acht of negen. In slechte jaren treft het noodlot vijftien of zeventien kinderen. Vakbekwame hulpverleners hebben heus kindermoorden en fatale kindermishandelingen verijdeld. Maar nooit is gebleken dat het pretentieuze overheidsbeleid het vreselijke gemiddelde ook maar enigszins omlaagdrukte.

Er zijn wereldwijde onderzoeken waaruit blijkt dat kinderen vrijwel nergens gelukkiger opgroeien dan in Nederland. Ja, dat zijn gemiddelden. Je mag met zo'n prachtig cijfer van de Verenigde Naties op geen enkele manier het leed relativeren van kinderen als Rowena, Savanna, Ruben of Julian.

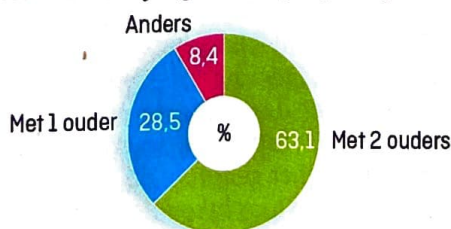
Maar als politici een stelsel optuigen waardoor kinderen en masse verstrikt raken in vage hulpverleningstrajecten, dan loopt er iets scheef. Als bestuurders flauwekul subsidiëren om de illusie in stand te houden dat ze elk kind leed kunnen uitbannen, dan worden juist de echte probleemkinderen de dupe.

Zet een rem op de excessieve jeugdzorg. Want quasi hulpverlening is bedrog. Zonde van het geld en – veel erger – zonde van die kinderen.

EW

Gezinssituatie

Met wie wonen jongeren die jeugdzorg ontvangen?

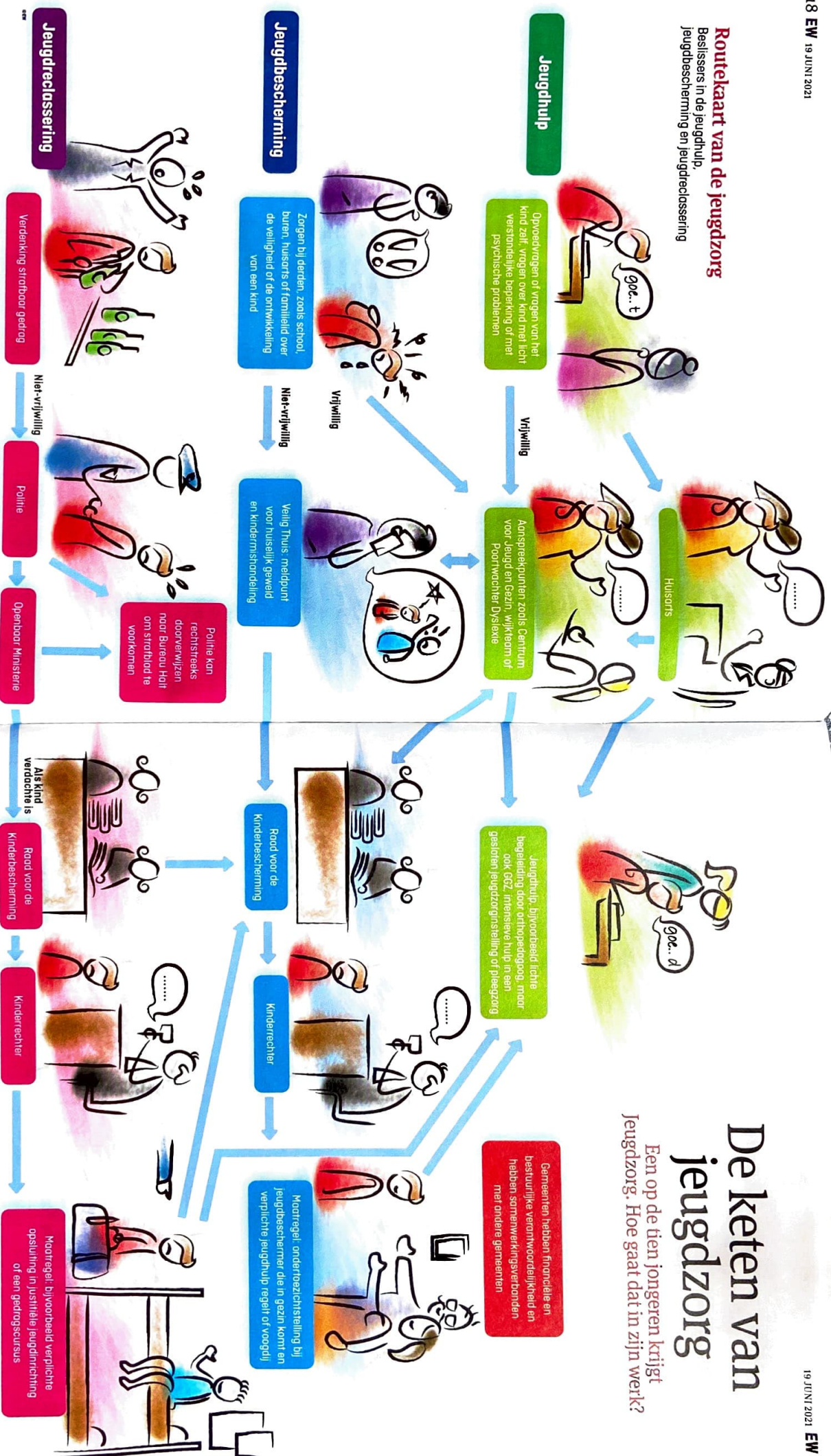

GEW

BRON: CBS (2021)

Routekaart van de jeugdzorg

Beslissers in de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering

Fleur Verbeek
Grafisch Jeroen, Arnhem

Meer dan tweederde van de gemeenten heeft moeite de kosten van jeugdzorg te betalen. Samen gaven gemeenten in 2019 1,7 miljard euro meer uit dan ze aan middelen van het Rijk ontvingen. Eerder deze maand besloot het demissionaire kabinet bij te springen. Het trekt voor volgend jaar ruim 1,3 miljard euro extra uit

voor de jeugdzorg en dat komt boven op de 300 miljoen die eerder is toegezegd.

In 2019 noemde kinderombudsvrouw Margriete Kalkbender de jeugdzorg een geldverslindende constructie, waarin een groot deel van het geld niet bij de zorg voor de kinderen terechtkomt.

Dat zij te ook terug in de wachtlijsten, want die zijn erg lang. Kinderen met bijvoorbeeld autisme, ADHD, een depressie of een angststoornis staan gemiddeld tien maanden op de wachtlijst, oplopend tot ruim twee jaar. De Sociaal-Economische Raad trok in mei nog aan de bel over de werkdruk in de jeugdzorg. Die is te hoog en er zijn te veel regels.

Vermoedelijk door de coronacrisis was er vorig jaar voor het eerst sinds 2015 een lichte daling in het aantal kinderen in de jeugdzorg (zie 'Lichte daling in 2020' op pagina 14). In 2020 kregen 429.200 kinderen en jongeren tussen de 0 en 23 jaar jeugdzorg; dat is één op de tien jongeren. Ter vergelijking: zo'n twintig jaar geleden was dat nog 1 op de 27.

Er wordt veel over jeugdzorg geschreven, maar wat is het eigenlijk? Wat valt eronder en met welke instanties komen de gezinnen in aanraking die er gebruik van maken?

Onder jeugdzorg vallen jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Jeugdhulp omvat alle vormen van hulp (van dyslexiehulp tot jeugd-ggz) en wordt uitgevoerd door jeugdhulpaanbieders. Jeugdbescherming omvat Onder Toezicht Stelling en Voogdij en wordt net als jeugdreclassering uitgevoerd door gecertificeerde instellingen. EW brengt de 'keten' in beeld.